

HERZIENING KWALIFICATIESTRUCTUUR
IS EEN ONTWIKKELPROCES

‘HET IS BALANCEREN’

TEKST JAN NIJMAN

FOTOGRAFIE STUDIO ANDRÉ RUIGROK EN JAN NIJMAN

Competenties staan niet langer centraal in de nieuwe kwalificatiestructuur voor het mbo, maar kennis en vaardigheden uit de beroepspraktijk. Bundeling van kwalificatiedossiers moet zorgen voor de grotere flexibiliteit waar onderwijs en bedrijfsleven om vragen. Maar lukt dit ook? Piet van Odijk (Aequor) geeft inzicht in het ontwikkelproces.

Scholen die het onderwijs flexibeler kunnen organiseren, dat is een van de doelen van de nieuwe beroepsgerichte kwalificatiestructuur (BKS). Door clustering van het aantal dossiers en kwalificaties moet het mogelijk zijn kleine groepen leerlingen samen te voegen. Kennis en vaardigheden uit de beroepspraktijk krijgen in de nieuwe kwalificatiestructuur een wat nadrukkelijker plaats. Competenties – die vaak geassocieerd werden met houdingsaspecten – staan minder centraal.

Groener

Vergroting van de flexibiliteit is een belangrijk uitgangspunt bij de opzet van de nieuwe BKS, vertelt Piet van Odijk (Aequor), projectleider van de herziening van de kwalificatiestructuur. Naast een meer flexibele organisatie van het onderwijs, zo legt hij uit, is het ook voor bedrijven van belang dat ze beschikken over flexibel opgeleide mensen die breed inzetbaar zijn. En voor leerlingen is het belangrijk dat ze breder opgeleid worden, zodat een flexibeler arbeidsmarkt voor hen open ligt. Het zijn de uitgangspunten die aansluiten op de nota ‘Focus op vakmanschap’ uit 2011 die pleit voor meer doelmatige opleidingen. De aoc’s hebben die uitgangspunten verwerkt in het sectorplan AOC 2012-2015 van afgelopen juni, vertelt Van Odijk. Dat sectorplan noemt negen werkveldgebieden: het vertrekpunt voor Van Odijk en zijn team.

Afgelopen zomer maakte zijn ontwikkelgroep van vijftien medewerkers een voorstel met tien kwalificatiedossiers. Soms is er flink geclusterd. Zo zijn de competentieprofielen voor plantenteelt en veehouderij samengebracht in een domein agrocluster. Omdat de minister ook meer samenhang en transparantie wil van alle kwalificaties binnen het hele mbo, zijn sommige profielen vergroend, om ze te onderscheiden van kwalificaties buiten het groen onderwijs. “Voor de buitenwereld leken sommige profielen in de oude kwalificatiestructuur wat te grijs,” legt Van Odijk uit, “met soms te veel overlap met opleidingen buiten het groen onderwijs.” Als voor-

beeld noemt hij de design-opleidingen bij aoc’s. De omschrijving voor het dossier bloem, groene detailhandel & styling is nu verplicht wat groener.

Vragen

“Wat is haalbaar? Wat betekent de invoering voor het onderwijs? Wat zijn de nieuwe mogelijkheden? Het zijn vragen waarop we tijdens het ontwikkelproces voortdurend antwoord zoeken”, vertelt Van Odijk. “Blijven kwalificaties herkenbaar? Lukt het ons echt om de dertig dossier terug te brengen naar tien?” De clustering van kwalificaties is niet eenvoudig. Als voorbeeld noemt hij loonwerk. De loonwerkbedrijven richten zich op een diverse wereld: cultuurtechniek, akkerbouw, veehouderij en zelfs de bouw. Loonwerk is nu opgenomen in twee dossiers: agrocluster en groene ruimte. Het is de vraag of dit zo blijft, zegt Van Odijk. “Raadpleging van de achterban is hierbij belangrijk. Sluit de nieuwe indeling voldoende aan op de beroepspraktijk? Is het nog herkenbaar als loonwerkopleiding?”

Voor de aoc’s is de vraag hoe zij het huidige opleidingsaanbod kunnen inpassen in de nieuwe BKS.

Worsteling

Elk dossier kent beschrijvingen in drie delen: een basisdeel, een profiel en een keuzedeel. Het basisdeel, ongeveer 50 procent van de onderwijstijd, beschrijft de gemeenschappelijke taken voor het dossier: algemene vorming, burgerschap en gemeenschappelijke beroepsgerichte kennis en vaardigheden. In het profiel vindt de specialisatie plaats. Zo zijn er in het dossier agrocluster profielen voor de tuinbouw, voor de dierhouderij, de keten en het loonwerk. In het keuzedeel vindt de verdieping plaats, bijvoorbeeld door een regio-specifieke invulling.

“Lastig,” zo vertelt Van Odijk, “is bijvoorbeeld de bundeling in een dossier van de mbo-niveaus 2, 3 en 4, zeker als je het dossier benadert vanuit handelingen. Er zijn op dit moment aarzelingen of je die drie niveaus in een dossier kunt onderbrengen. Kun je bol- en bbl-opleidin-

Kennis en vaardigheden uit de beroepspraktijk krijgen in de nieuwe kwalificatiestructuur een wat nadrukkelijker plaats

gen gelijkstellen? Ook de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) die formats voor de nieuwe BKS opstelt en bepaalt, worstelt er mee. Het lijkt nu alsof het lukt, maar we weten het nog niet zeker. Het is een ontwikkelproces.”

Flexibiliteit

“Als ontwerper van de BKS balanceer je op diverse koorden”, zegt hij. “Bundeling betekent dat je omschrijvingen voor kennis en vaardigheden meer generiek omschrijft, maar wordt het daarmee niet te vaag? Hoeveel planten moet een hovenier kennen? Welke machines en gereedschappen moet een loonwerker kunnen hanteren? Kun je dat in algemene termen beschrijven? Zijn de kwalificaties wel voldoende herkenbaar?” Dit zijn vragen die de ontwikkelgroep deelt met mensen uit het veld, met expertgroepen die meedenken. In elke groep zitten vijf vertegenwoordigers uit het onderwijs en vijf uit het bedrijfsleven. Daarnaast zijn er ongeveer tachtig docenten die meelesen en zijn er discussiegroepen op LinkedIn die meedenken.

Van Odijk denkt dat de nieuwe kwalificatiestructuur

Piet van Odijk:
‘De clustering van kwalificaties is niet eenvoudig; de achterban raadplegen is daarom belangrijk’

de flexibiliteit biedt waaraan scholen, bedrijfsleven en leerlingen wat hebben. Sectoren willen opleidingen concentreren zoals LTO-Noord dat met akkerbouwopleidingen wil. “Deze structuur geeft die flexibiliteit. De basis van de opleiding is breder. Voor leerlingen is het goed omdat ze zo gedurende de opleiding meer gefundeerd een keuze kunnen maken. En als je goede leerbedrijven bij de opleidingen zoekt, kun je er iets moois van maken.”

Praktijktest

Op 30 november biedt, als alles lukt, Aequor de dossiers aan voor een eerste eindtoets bij de SBB. Daarna start een praktijktest waarin wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid. Of scholen er een opleiding van kunnen maken; of het uitvoerbaar is als je naar toetsing kijkt; of het voldoende herkenbaar is en of scholen en bedrijven het zien zitten.

Aequor streeft ernaar een jaar later, 30 november 2013, de definitieve uitwerking in te dienen. De nieuwe structuur moet op 1 augustus 2014 in werking treden. ■

Kijk voor links en downloads op www.groenonderwijs.nl
> vakblad editie 12

De dossiers waarover het bedrijfsleven en het groen onderwijs overeenstemming hebben bereikt zijn:

- agrocluster
- dier
- paard
- gespecialiseerde dierverzorging
- groene ruimte
- bloem, groene detailhandel & styling
- voeding: technologie, ambacht en advies
- toezicht leefomgeving
- assistent medewerker voedsel, natuur & leefomgeving

advertorial

ADVERTEREN?

Het tijdschrift Vakblad Groen Onderwijs is het enige blad dat zich speciaal richt op het groen onderwijs en agrarische belangenorganisaties. Het verschijnt 15 maal per jaar. Met Vakblad Groen Onderwijs kunt u dus gericht deze doelgroep benaderen.

Voor inlichtingen over advertentiemogelijkheden, vraag naar:

Pieter Boetzkes
Tormetilbeek 8
5709 PK Helmond
Telefoon (0492) 55 69 03
Fax (0492) 55 69 04
E-mail info@groenonderwijs.nl

EDITIE	SLUITINGS-DATUM	VERSCHEIJNINGS-DATUM
13	12-11-2012	27-11-2012
14	03-12-2012	18-12-2012
15	17-12-2012	03-01-2012